

DOI https://doi.org/10.32782/naoma-bulletin-2026-6-9
УДК 725/727.747
ORCID ID: 0000-0001-6128-7410

Вадим Куцевич
доктор архітектури, професор
Київський національний університет будівництва і архітектури
Kutsevych.vv@Knuba.edu.ua

СИНТЕЗ АРХІТЕКТУРИ І МОНУМЕНТАЛЬНО-ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА В КИЇВСЬКОМУ БУДИНКУ КІНО

Анотація. У статті розглянуто діяльність Українського зонального науково-дослідного і проєктного інституту з цивільного будівництва (КИЇВЗНДІЕП) на прикладі розроблення комплексного проєкту Будинку кіно у Києві, де успішно співпрацювали архітектори і художники. ***Мета статті*** – визначення творчих здобутків авторського колективу розробників цього об'єкта та аналіз особливостей синтезу архітектури й монументально-декоративного мистецтва у формуванні його об'ємно-просторової структури. ***Методи дослідження:*** комплексний аналіз архітектурно-планувальної організації Будинку кіно, формування публічного інтер'єрного простору з застосуванням засобів монументально-декоративного мистецтва. Для вирішення питань застосовано метод аналізу проєктних рішень загального вигляду, інтер'єрів Будинку кіно та розкрито специфіку засобів його монументального оздоблення (скульптурні рельєфи, кераміка, ткацтво, розпис тощо). ***Результати***. Виявлено творчий феномен архітекторів і художників тоталітарного періоду, які впроваджували синтез мистецтв через новітні методи архітектурного проєктування та монументально-декоративні засоби. У результаті отримали вдалий приклад архітектурно-художнього образу. На базі зазначеного досвіду архітектори і художники КИЇВЗНДІЕПу розробили низку комплексних проєктів таких об'єктів, як готелі, санаторії, заклади культури та загальної середньої та вищої освіти, які були визнані визначними архітектурно-художніми творами. ***Висновки.*** У результаті дослідження з'ясовано, що за 60 років творчої діяльності архітекторів і художників КИЇВЗНДІЕПу було досягнуто значних успіхів у формуванні архітектурно-художнього простору громадських будівель і споруд завдяки синтезу архітектури та монументально-декоративного мистецтва.

Ключові слова: КИЇВЗНДІЕП, громадські будинки і споруди, архітектурно-планувальна організація, формування об'ємно-просторового і публічного просторів, засоби монументально-декоративного мистецтва, синтез мистецтв, архітектурно-художня образність.

Vadym Kutsevych
Doctor of Architecture, Professor,
Kyiv National University of Construction and Architecture
Kutsevych.vv@Knuba.edu.ua

SYNTHESIS OF ARCHITECTURE AND MONUMENTAL-DECORATIVE ART IN THE KYIV CINEMA BUILDING

Abstract. The article looks at the work of the Ukrainian Zonal Research and Design Institute for Civil Engineering (KYIVZNDIEP) using the example of developing a comprehensive project for the House of Cinema in Kyiv, where architects and artists worked together productively. The aim of our article is to identify the creative achievements of the team of authors who developed this project. ***Research Methods.*** The goal of our article is to identify the creative achievements of the team of developers of this object in revealing the features of the synthesis of architecture and monumental-decorative art in shaping the spatial structure of the House of Cinema in Kyiv. ***Results.*** A creative phenomenon was identified in the works of architects and artists who, during the period of totalitarianism, used the latest design methods in architecture and advanced means of monumental-decorative art to introduce the synthesis of arts. As a result, we have a positive example of forming the architectural and artistic image of the Cinema House in Kyiv. Based on this experience, the architects and artists of KYIVZNDIEP developed a number of comprehensive projects for facilities such as hotels, sanatoriums, cultural institutions, and general education institutions, which were recognized as outstanding architectural and artistic works. ***Conclusions***. The study determined that the creative work of architects and artists at KYIVZNDIÉP over its 60 years of existence has achieved significant success in shaping architectural and artistic spaces in public buildings and structures thanks to the combination of architecture and monumental decorative art.

Key words: KYIVZNDIEP, public buildings and structures, architectural and planning organization, formation of three-dimensional architectural spaces and public space, means of monumental and decorative art, synthesis of the arts, architectural and artistic imagery.

Постановка проблеми. Архітектори і художники КИЇВЗНДІЕП комплексно вирішують формування архітектурно-художніх образів громадських будівель і споруд. Аналіз проєктного досвіду цього знакового колективу сприятиме вивченню можливостей створення публічних просторів, синтезу архітектури і монументально-декоративного мистецтва у громадських будівлях і спорудах.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення творчої діяльності архітекторів і художників КИЇВЗНДІЕПу дало змогу визначити напрями їхньої спільної роботи у сфері синтезу архітектури та монументально-декоративного мистецтва (на прикладі архітектурно-просторової організації Будинку кіно у Києві). Цей досвід був поширений на багато об'єктів громадського призначення в Україні та поза її межами. Основні напрямки синтезу мистецтв викладені у книгах М. Коломійця, А. Брінкмана, Ле Корбюзьє, Т. Кари-Васильєвої та З. Чегусової, Н. Саєнко, Е. Чайкун, наукових публікаціях В. Куцевича, Л. Жоголь, З. Чегусової, З. Чечика, Г. Кусько, Ж. Євсюкової, а також у дисертації В. Чернявського і в навчальному посібнику (В. Чернявського, І. Кузнецової, Т. Кари-Васильєвої, З. Чегусової) та інших виданнях.

Так, М. Коломієць у праці «Проблеми формування сучасної архітектури УРСР» визначає, що характерною рисою застосування монументального мистецтва у громадських будівлях є прагнення збагачення пластичної виразності, порушення монотонності великих площин й превалювання плоских і прямолінійних елементів. Він наголошує, що у творах монументального мистецтва традиційно яскраво виявляються збагачені можливості художньої виразності інтер'єрів.

Книга А. Брікмана «Пластика і простір як основні форми художнього вираження» (Brinckmann A. E. "Plastik und Raum als Grundformen künstlerischer Gestaltung") (1922) є однією з рідкісних робіт, де автор систематизовано простежує розвиток головних елементів, які визначають основні форми синтезу мистецтв, починаючи з готики і закінчуючи тридцятими роками XX століття.

У дослідженнях автора статті, які базуються на досвіді архітекторів і художників КИЇВЗНДІЕП, зазначено, що у структурі інтер'єрів широко використовуються функціональні й декоративні гончарні та шамотні керамічні вироби. Зокрема, керамічні панно (розпис поливами й емалями на плитці), рельєфи, скульптури, а також текстильні панно й завіси в техніці холодного батику тощо.

У навчальному посібнику «Синтез мистецтв» (В. Чернявського, Т. Кари-Васильєвої, І. Кузнєцової) йдеться про роль різних просторових мистецтв в архітектурно-художньому синтезі, особливості розміщення творів мистецтва у структурі архітектурного середовища.

У книзі Т. Кари-Васильєвої та З. Чегусової «Декоративне мистецтво України XX століття. У пошуках *"*великого стилю*"*» наголошується, що художниця Л. Мєшкова як віртуозний майстер школи КИЇВЗНДІЕП відрізняється виконанням орнаментованої полив'яної української кераміки. Її талант яскраво втілився в монументальному панно для штаб-квартири ЮНЕСКО в Парижі (1987), де повнозвучний образ планети Земля, конкретизований зображенням живої природи, гармонійно пов'язаний з декоративно-символічною структурою всієї композиції, що створює ілюзію відкритого вікна у природний світ. Водночас інтер'єр холу штаб-квартири стає виразнішим завдяки поєднанню рукотворної кераміки і природних матеріалів: мармуру та дерева.

Мета статті полягає у вивченні досвіду комплексного проєктування громадських будівель і споруд архітекторами і художниками. Багатий досвід фахівців КИЇВЗНДІЕП у створенні синтезу архітектури і монументально-декоративного мистецтва – зокрема на прикладі Будинку кіно у Києві та в інших об'єктів в Україні – демонструє високий потенціал такої діяльності. Варто зауважити, що справжній синтез мистецтв можливий лише тоді, коли архітектори і художники виступають як рівноправні автори, а їхні зусилля спрямовані на досягнення єдиного архітектурно-художнього задуму. Водночас сама природа архітектури обумовлює синтез її з творами монументально- декоративного мистецтва.

Виклад основного матеріалу. Понад п'ятдесят років у столиці України успішно функціонує Будинок кіно, де відбувається багато заходів для популяризації українського кіномистецтва: проходять кінофестивалі, перегляди прем'єрних та історичних стрічок, зустрічі з акторами, режисерами й операторами, працює Спілка кінематографістів. Створили цей чудовий об'єкт талановиті мистці: архітектори та велика група художників легендарного інституту КИЇВЗНДІЕП. Зв'язок архітекторів і художників дав змогу ще на стадії проєктування вирішувати питання застосування засобів монументально-декоративного мистецтва в оздобленні фасадів та інтер'єрів цього об'єкта.

Будівля Будинку кіно має форму заскленого паралелепіпеда. Головний і бічні фасади виконані у вигляді вітражів з алюмінієвим переплетінням, заповненим склом і чорним стемалітом. Стіни зведено з цегли та керамічного каменю. Перед розробниками проєкту Будинку кіно (гол. арх. проєкту З. Чечик, арх. С. Ходик, Ф. Боровик, Є. Сендзюк, Д. Шафтанов, скульптори І. Коломієць, Г. Хусід, художники П. Залогіна, Н. Федорова, Л. Мєшкова, О. Владимирова, З. Вишневська, Ю. Любич та інші) було поставлене завдання створити публічний простір, використавши монументально-декоративні розробки та врахувавши призначення будівлі й архітектурно-планувальну організацію її приміщень, а також стилістичну єдність творів монументального мистецтва й архітектури. Було виконано ескізи оздоблення фасадів, інтер'єрів фоє різних поверхів, конференц-зали, вітальні, ресторану, бару, глядацьких залів тощо [1–8]. На рівні цокольного поверху Будинку кіно (за колонами) розташовано проходи, на другому поверсі – балкон. Огородження балкона вирішене у вигляді скульптурного фриза-барельєфа, який нагадує кадри з українських фільмів. Рельєф вдало підкреслює образне значення будівлі завдяки своєму матеріальному, ритмічному, масштабному та стилістичному зв’язку з нею (скульптори: І. Коломієць та Г. Хусид), (іл. 1). У цокольному поверсі Будинку кіно розташовані великий вестибюль з касами і приміщенням для адміністратора, гардеробом і сховищем Музею українського кіномистецтва.

З великого вестибюля можна сходами піднятися на другий рівень і пройти на перший поверх, де розташовано експозиційну залу, кінозал на 50 місць музею кіномистецтва, ресторан на 75 місць, більярдну. Сходи ліворуч ведуть з вестибюля до приміщень, які розташовані на всіх чотирьох поверхах, а парадні – до великої кінозали.

На другому поверсі розташовано Спілку кінематографістів, а також – конференц-залу на 60 місць, кінозалу на 170 місць для робочого перегляду фільмів, фоє, вітальню, бібліотеку, буфет та підсобні приміщення. З конференц-зали, вітальні та фоє можна потрапити на балкон, який оперізує другий поверх фасадів будівлі.

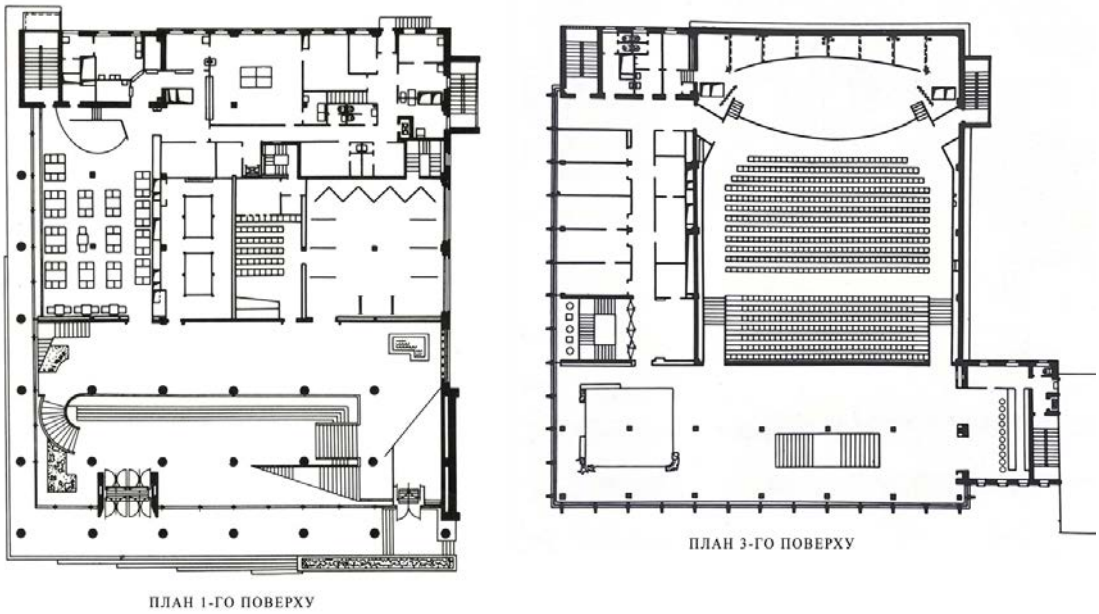
Третій поверх займає велике фоє з танцювальним майданчиком і баром, кінозалою на 720 місць та адміністративними приміщеннями. Вітраж фоє вирішено суто архітектурними засобами у вигляді бетонної стінки-решітки з визначеним ритмом прорізів. Третій і четвертий поверхи головного і бічного фасадів дещо виступають вперед, спираючись на колони. Прямокутна форма кінозали, спеціальна обробка і форма стелі, системи апаратури забезпечують високоякісну акустику.

На четвертому поверсі розміщені кінопроєкційна і радіокомплекс великої кінозали, редакція журналу «Українське кіно» (іл. 2).

В інтер’єрах Будинку кіно використані новітні на той час оздоблювальні матеріали. Особливе місце в оформлені приміщень займає кераміка та інші засоби монументально-декоративного мистецтва [4–7].

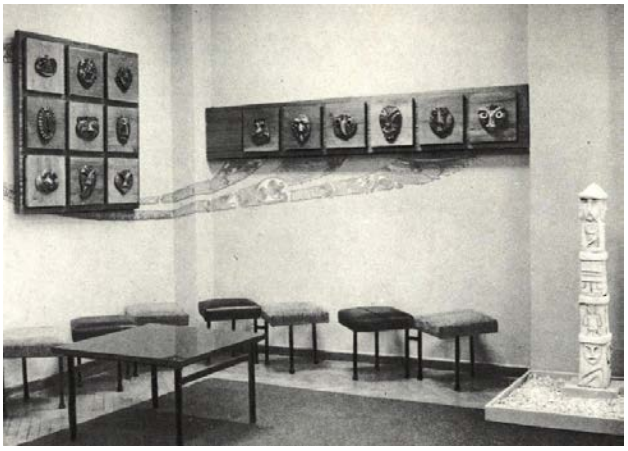

Іл. 1. Загальний вигляд Будинку кіно у Києві з фрагментами рельєфу (арх. З. Чечик, С. Ходик, Ф. Боровик; скульп. І. Коломієць, Г. Хусид). [Архів автора]

Іл. 2. Плани поверхів Будинку кіно. [Архів автора]

Аналізуючи архітектурно-художнє вирішення інтер'єрів, варто зазначити, що декоративний гіпсовий рельєф конференц-зали базується на ритмічному чергуванні тематичних і декоративних елементів, які втілюють алегорії різних видів мистецтва. У холі третього поверху на трьох стінах розміщені блоки дерев'яних панелей. На них закріплено різні за кількістю й тональністю керамічні театральні маски-обереги (декоративні фантазійні, ліричні та кумедні образи) (іл. 3).

Іл. 3. Інтер'єр холу третього поверху, оздоблений дерев'яними панелями (худ. Л. Мєшкова). [Архів автора]

Усі частини блоків художниця Л. Мєшкова оповила вохристими конопляними нитками, які зв'язують і поєднують усі деталі художньої композиції [8].

У кафетерії Будинку кіно вдало розміщено збірні барельєфні ліпні композиції у вигляді фігурних листків, які структурують стіну, створюючи ілюзію руху. Для оздоблення бібліотеки художниця Л. Мєшкова використала срібну поливу з інтерференцією* світла із зображенням слов'янської богині Марени у пастельних тонах.

Оригінально вирішене приміщення ресторану. Художники Б. Любич та В. Гукайло запропонували для опорядження стін використати декоративну тканину, виконану за народними мотивами в техніці вибійки на полотні. Окремі полотнища були натягнуті на підрамники та закріплені на стіні (іл. 4).

Іл. 4. Фрагмент опорядження стін ресторану декоративною тканиною (худ. Б. Любич, В. Гукайло). [Архів автора]

* Інтерференція – це фізичне явище накладання двох або більше хвиль, під час якого в просторі утворюється стійка картина підсилення або послаблення їхньої амплітуди.

У буфеті та барі для оздоблення стін обрали стандартну фасадну плитку з розписом за мотивами драми-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня».

Велика глядацька зала вирішена суто архітектурними засобами у світло-сірій гамі (арх. З. Чечик, Ф. Боровик). Єдиним кольоровим акцентом є завіса з розписом по шовку (туаль). Художниця О. Владимирова майстерно застосувала обмежену колірну палітру – приглушений червоний у поєднанні з м'яким сірим та золотистими вкрапленнями, завдяки чому інтер'єр зали набув строгості і тектонічності. Композиція побудована на асоціативному сприйнятті елементів, характерних для мистецтва кіно (іл. 5).

Завіса малої переглядової зали побудована на іншому композиційному і технічному прийомі – на застосуванні народного плетіння, яке художниця З. Вишневська вирішила досить економно, досягнувши значного художнього ефекту. Вона закріпила окремі елементи завіси латунними кільцями, що сприяло створенню художньої різноманітності текстури її рисунка.

Вишукана колірна гама, ритм, графічний ажурний малюнок завіси надавали ефекту урочистості та парадності. Завіса чудово вписується в інтер'єр зали.

Іл. 5. Інтер'єр великої глядацької зали з розписною завісою (арх. З. Чечик, Ф. Боровик, худ. О. Владимирова). [Архів автора]

Темою для гобелену у великій вітальні, який займає усю стіну, послугувала українська пісня. Художниця О. Владимирова застосувала дещо приглушену зеленувато-коричневу колірну гаму з м'якими пастельними переходами. Композицію побудовано за принципом розбіжних звукових хвиль, де в центрі – група кобзарів та птахів у польоті, подана узагальнено і поетично [9–12].

Ініціатором широкого застосування кераміки в оздобленні інтер'єрів Будинку кіно була відома художниця-керамістка й технологиня Н. Федорова, яка вивчала досвід гончарів у Межигір'ї, де спеціалізувались на виготовлені керамічних тарілок. Їхньою художньо-технологічною перевагою була можливість утворення своєрідного контррельєфу. Так, занурення тарілок у стіну, забезпечило художньо-технологічну перевагу цього методу над скульптурними барельєфами [17].

Досвід використання керамічних тарілок фахівцями КИЇВЗНДІЕПу бачимо в оздобленні готелів «Київ», «Русь» у Києві, «Тарасова гора» у Каневі, «Чорне море» в Одесі, дитячому санаторії в Алушті, а також інших громадських будівлях України.

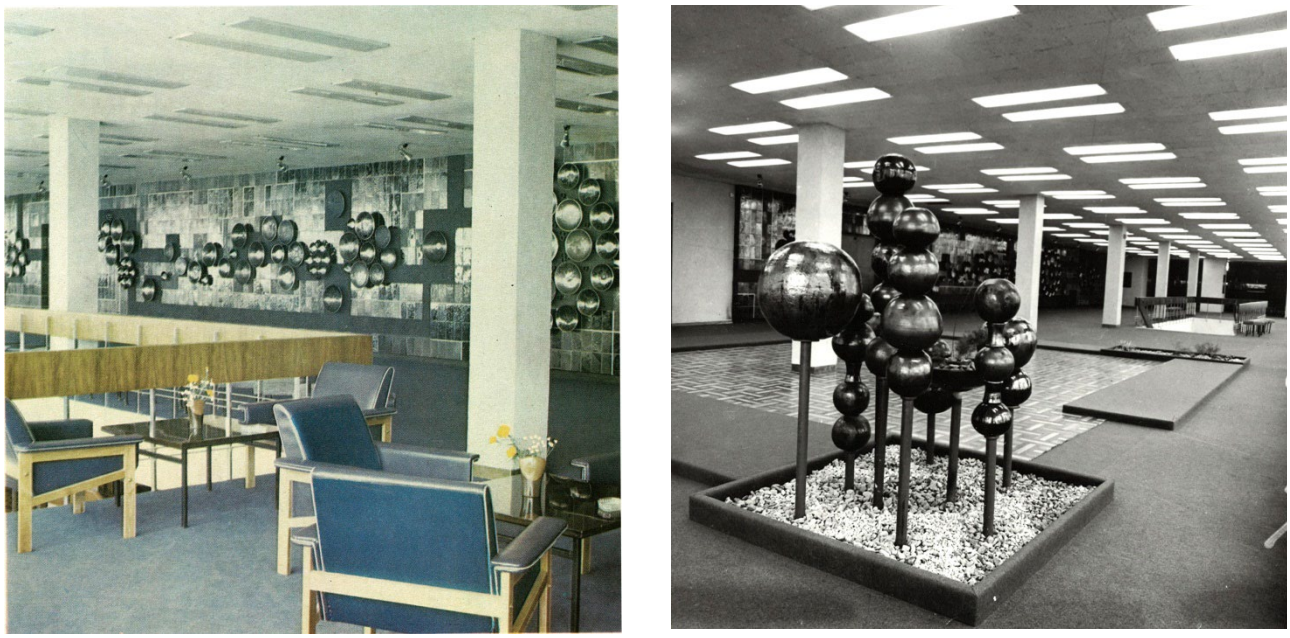
Прийом поєднання декоративних тарілок та облицювальної розписної плитки майстерно використано в оздобленні стіни на третьому поверсі великого фоє перед кінозалою Будинку кіно. Л. Мєшкова облицювала стіну чорними плитами з ледь помітним рослинним кольоровим орнаментом і різною фактурою, поєднавши їх шорсткою поверхнею цементу (іл. 6).

На стіні контрастують «острівці» сіро-чорноматових і глянцевих декоративних тарілок з візерунками та без них. Панно було виконане в складній техніці із застосуванням кераміки, чорного металу та теразитової штукатурки із вкрапленням антрациту, у сизо-сірих тонах.

Композицію всього панно побудовано на класичному й фактурному протиставленні: вся стіна – суцільна, проте вона складається з окремих, облямованих металом квадратів і прямокутників, у які скомпоновано викладені по колу плитки-тарілки, що розташовані у вільних острівних композиціях і поділені на декілька груп. Таке вирішення стіни акцентує увагу на призначені цього архітектурного об'єкта. Ідея панно – це символічний темний екран кінозали з калейдоскопом образів, який відтворює атмосферу кінохроніки [16].

Вишуканість і багатогранність чорного кольору яскраво розкрилися в інтер'єрі Будинку кіно. До цього обирали барвисту кераміку. Деякі тарілки були розбиті під час експлуатації приміщення, але авторка (Л. Мєшкова) відновила всі втрачені екземпляри.

Експериментальне міксування тарілок із розписними плитками є одним з авторських, концептуально-новаторських рішень художників

Іл. 6. Фрагмент оформлення інтер'єру великого фоє третього поверху Будинку кіно з декоративними тарілками та облицювальними розписними плитками (худ. Л. Мєшкова, арх. З. Чечик, Ф. Боровик. [Архів автора]

і архітекторів КИЇВЗНДІЕПу, яке стало знаковим явищем для 1970-х років та досі залишається технологічним і художнім взірцем. Співпраця двох майстринь – Н. Федорової та Л. Мєшкової – сприяла розвиткові цього художнього напряму [13–18].

Висновки і перспективи використання результатів дослідження. Особливістю успішного об'єднання творчих зусиль зодчих і художників-монументалістів під час проєктування київського Будинку кіно є органічне входження в архітектуру цього об'єкта засобів монументально мистецтва, які тематично пов'язані з кінематографом на основі застосування оригінальних керамічних і текстильних технологій.

Завдання синтезу архітектури та монументально-декоративного мистецтва – формування архітектурно-художнього середовища, де організований простір виступає як реально значущий художній феномен. «Пробудження естетичних емоцій є особлива функція простору», – писав Ле Корбюзьє у «Модулорі», присвячуючи поетичні рядки «несказаному простору», який дарує людині «чудо естетичної насолоди» [19].

Реалізуючи соціальне замовлення, архітектор і художник завжди вирішують завдання, поставлені суспільством перед ними та їхніми видами мистецтва. Виконуючи ці замовлення, митці керуються внутрішніми законами розвитку кожного з мистецтв. Плідна взаємодія мистецтв можлива лише на основі спільності образного змісту та єдності композиційної структури.

Синтез архітектури і засобів монументально-декоративного мистецтва не можна розглядати лише як доповнення до формування фасадів та інтер'єрів громадських будівель і споруд. Їхня взаємодія має базуватися на взаємозв'язку архітектурного середовища об'єкта та творів монументально-декоративного мистецтва, які взаємно впливають на архітектурно-просторові вирішення один одного. Окрім того, спільність стилістичних і художніх засад вимагає від архітекторів володіння закономірностями монументально-декоративного мистецтва, а від художників – архітектури.

Тільки органічна єдність, композиційне підпорядкування форм, масштабу, спільність ідеї в архітектурі та монументально-декоративному мистецтві дають змогу створити їхню цілісність. Поєднання архітектури й монументально-декоративного мистецтва сприяє створенню виразності громадських будівель і споруд, а також розкриттю їхнього призначення та підвищенню суспільного значення. Воно є важливим засобом формування матеріального і духовного середовища об'єкта. У синтезі творів архітектури і монументально-декоративного мистецтва відбувається поєднання зовнішніх об'ємів будівлі та її внутрішніх приміщень у цілісний просторовий ансамбль.

Творча взаємодія архітекторів і художників базується на розумінні простору, архітектурної форми та законів монументального мистецтва, що вимагає від них широти творчого мислення.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані в реальному проєктуванні громадських будівель і споруд різного призначення.

Список використаної літератури

1. ДБН В. 2.2-9:2018. *Громадські будівлі та споруди. Основні положення.* Київ: Мінрегіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. 2019. 43 с.

2. *Громадські будинки.* Ред. кол. Заваров О. І., Єжов В. І., Іванов І. М. Київ: «Будівельник», 1973. С. 96–99.

3. Коломієць М. С. *Проблеми формування архітектури Української РСР.* Київ: Вид-во «Будівельник», 1973. С. 95–116.

4. Brinckmann, A. E. Plastik und Raum als Grundformen künstlerischer Gestaltung. München : Piper, 1922. 83 S., 42 Taf.

5. Куцевич В. В. *Средства монументально-декоративного искусства в интерьерах общественных зданий. Эстетика жилой среды.* Сб. науч. тр. Киев: КИЕВЗНДИЕП, 1988. С. 52–57.

6. Куцевич В. В. Мистецтво взаємодії. Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. Зб. наук. праць. Спец. випуск. *Засоби монументально-декоративного мистецтва та дизайну в міському середовищі.* Київ: «КИЇВЗНДІЕП», 2006. С. 7–17.

7. Чернявський В. Г. Архітектурно-художні основи формування внутрішнього середовища громадських будівель. Автореф. дис. докт. арх. 18.00.02. *КНУБА,* 2017. С. 16–17.

8. Чечик З. С. Республіканський Будинок кіно. Київ: Реклами, 1976. 26. с.

9. Жоголь Л. Є. З минулого в майбутнє (інтер'єри України). Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель. Зб. наук. праць. Спец. випуск. *Засоби монументально декоративного мистецтва та дизайну в міському середовищі.* Київ: «КИЇВЗНДІЕП», 2006. С. 22–31.

10. Євсюкова Ж. Гобелен в архітектурно-просторовому середовищі. Образ і функція. *Українська академія мистецтва. Дослід. та наук.-метод. праці.* Київ: НАОМА, 1996. Вип. 4. С. 115–119.

11. Кусько Г. Гобелен в інтер'єрі. Київ: Образотворче мистецтво, 1986. №1. С. 19–22.

12. В. Г. Чернявський, І. О. Кузнєцова, Т. В. Кара-Васильєва, З. А. Чегусова. Синтез мистецтв: навч. посібник. Київ: НАУ, 2012. С. 109–125.

13. Кара-Васильєва Т. В., Чегусова З. А. Декоративне мистецтво України XX ст. У пошуках «великого стилю». Київ: Либідь, 2005. С. 142–143, 145–146.

14. Саєнко Н. До становлення і розвитку українського монументально-декоративного мистецтва XX століття. Київ: Вид-во ім. О. Теліги, 2003. 558 с.

15. Чегусова З. А. Історія діяльності та внесок у розвиток комплексного архітектурно-художнього вирішення інтер'єрів різних типів споруд України 1970–1990-х років науково-дослідного центру монументально-декоративного мистецтва КИЇВЗНДІЕП. *Перспективні напрямки проектування житлових та громадських будівель.* Зб. наук. пр. Київ: КИЇВЗНДІЕП, 2003. С. 208–216.

16. Чайкун Еллен. Керамічна казка художника Людмили Мєшкової. Київ: Логос, 2018. 88 с.

17. Жоголь Л. Її стихією була пластика глини (до 95-річчя від народження Н. І. Федорової). Київ: *Мистецькі обрії.* 2001–2002. Альбом, 2003.

18. Куцевич В. Інститут однодумців з великим творчим потенціалом. (До 60-річчя КИЇВЗНДІЕП). 2024. *Українська академія мистецтва. Зб. наук. пр. НАОМА,* 2024. Вип. 35 С. 46–55. DOI https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-5

19. Le Corbusier. Le Modulor : essai sur une mesure harmonique à l'échelle humaine applicable universellement à l'architecture et à la mécanique. Boulogne : Éditions de l'Architecture d'Aujourd'hui, 1950. 239 p.

References

1. DBN V.2.2-9:2018. (2022). *Hromadski budivli ta sporudy. Osnovni polozhennia* [Public buildings and structures. Basic provisions]. Ministry for Communities and Territories Development of Ukraine [in Ukrainian].

2. Zavarov, O. I., Yezhov, V. I., & Ivanov, I. M. (Eds.). (1973). *Hromadski budynky* [Public buildings] (pp. 96–99). Budivelnyk [in Ukrainian].

3. Kolomiiets, M. S. (1973). *Problemy formuvannia arkhitektury Ukrainskoi RSR* [Problems of the formation of the architecture of the Ukrainian SSR] (pp. 95–116). Budivelnyk [in Ukrainian].

4. Brinckmann, A. E. Plastik und Raum als Grundformen künstlerischer Gestaltung. München : Piper, 1922. 83 S., 42 Taf. [in Germany].

5. Kutsevich, V. V. (1988). *Sredstva monumentalno-dekorativnogo iskusstva v intererakh obshchestvennykh zdanii* [Means of monumental and decorative art in interiors of public buildings]. In Estetika zhiloi sredy [Aesthetics of the residential environment] (pp. 52–57). KIEVZNIIEP [in Russian].

6. Kutsevych, V. V. (2006). *Mystetstvo vzaiemodii* [The art of interaction]. In *Perspektyvni napriamky proiektuvannia zhytlovykh ta hromadskykh budivel. Spetsialnyi vypusk: Zasoby monumentalno-dekoratyvnoho mystetstva ta dyzainu v miskomu seredovyshchi* [Prospective directions of residential and public building design. Special issue: Means of monumental and decorative art and design in the urban environment] (pp. 7–17). KYIVZNDIEP [in Ukrainian].

7. Cherniavskyi, V. H. (2017). *Arkhitekturno-khudozhni osnovy formuvannia vnutrishnoho seredovyshcha hromadskykh budivel* [Architectural and artistic principles of forming the interior environment of public buildings] (Extended abstract of Doctor of Architecture dissertation). Kyiv National University of Construction and Architecture [in Ukrainian].

8. Chechyk, Z. S. (1976). *Respublikanskyi Budynok kino* [Republican House of Cinema]. Reklama [in Ukrainian].

9. Zhohol, L. Ye. (2006). *Z mynuloho v maibutnie (interiery Ukrainy)* [From the past to the future (Interiors of Ukraine)]. In *Perspektyvni napriamky proiektuvannia zhytlovykh ta hromadskykh budivel. Spetsialnyi vypusk: Zasoby*

monumentalno-dekoratyvnoho mystetstva ta dyzainu v miskomu seredovyshchi [Prospective directions of residential and public building design. Special issue: Means of monumental and decorative art and design in the urban environment] (pp. 22–31). KYIVZNDIEP [in Ukrainian].

10. Yevsiukova, Zh. (1996). Hobelen v arkhitekturno-prostorovomu seredovyshchi. Obraz i funktsiia [Tapestry in the architectural and spatial environment. Image and function]. *Ukrainska akademiia mystetstva. Doslidnytski ta naukovo-metodychni pratsi* [Ukrainian Academy of Arts. Research and Scientific-Methodological Papers], *4*, 115–119 [in Ukrainian].

11. Kusko, H. (1986). Hobelen v interieri [Tapestry in the interior]. *Obrazotvorche mystetstvo* [Fine Arts], *(1)*, 19–22 [in Ukrainian].

12. Cherniavskyi, V. H., Kuznietsova, I. O., Kara-Vasylieva, T. V., & Chehusova, Z. A. (2012). *Syntez mystetstva* [Synthesis of art]. National Aviation University [in Ukrainian].

13. Kara-Vasylieva, T. V., & Chehusova, Z. A. (2005). *Dekoratyvne mystetstvo Ukrainy XX st. U poshukakh "velykoho styliu"* [Decorative art of Ukraine of the 20th century. In search of the "great style"]. Lybid [in Ukrainian].

14. Saienko, N. (2003). *Do stanovlennia i rozvytku ukrainskoho monumentalno-dekoratyvnoho mystetstva XX stolittia* [On the formation and development of Ukrainian monumental and decorative art of the twentieth century]. Vydavnytstvo imeni Oleny Telihy [in Ukrainian].

15. Chehusova, Z. A. (2003). *Istoriia diialnosti ta vnesok u rozvytok kompleksnoho arkhitekturno-khudozhnoho vyrishennia interieriv riznykh typiv sporud Ukrainy 1970–1990-kh rokiv naukovo-doslidnoho tsentru monumentalno-dekoratyvnoho mystetstva KYIVZNDIEP* [History of activities and contribution to the development of integrated architectural and artistic solutions for interiors of various building types in Ukraine during the 1970s–1990s by the Research Center of Monumental and Decorative Art of KYIVZNDIEP]. In *Perspektyvni napriamky proiektuvannia zhytlovykh ta hromadskykh budivel* [Prospective directions of residential and public building design] (pp. 208–216). KYIVZNDIEP [in Ukrainian].

16. Chaikun, E. (2018). *Keramichna kazka khudozhnyka Liudmyly Mieshkovoi* [The ceramic fairy tale of artist Liudmyla Mieshkova]. Lohos [in Ukrainian].

17. Zhohol, L. (2003). *Yii stykhiieiu bula plastyka hlyny (do 95-richchia vid narodzhennia N. I. Fedorovoi)* [Clay plasticity was her element (On the 95th anniversary of the birth of N. I. Fedorova)]. *Mystetski obrii* [Art Horizons] [in Ukrainian].

18. Kutsevych, V. (2024). Instytut odnodumtsiv z velykym tvorchym potentsialom (Do 60-richia KYIVZNDIEP) [An institute of like-minded people with great creative potential (On the anniversary of KYIVZNDIEP)]. *Ukrainska akademiia mystetstva. Zbirnyk naukovykh prats* [Ukrainian Academy of Arts. Collection of Scientific Papers], *35*, 46–55 https://doi.org/10.32782/2411-3034-2024-35-5 [in Ukrainian].

19. Le Corbusier. (1950). Le Modulor : essai sur une mesure harmonique à l'échelle humaine applicable universellement à l'architecture et à la mécanique [The Modulor: essay on a harmonic measure on a human scale universally applicable to architecture and mechanics]. Éditions de l'Architecture d'Aujourd'hui [in French].

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Дата першого надходження статті до видання: 02.06.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 02.09.2026
Дата публікації (оприлюднення) статті: 12.11.2026